

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α1. Ένα από τα κύρια γνωρίσματα της ποίησης του Γ. Παυλόπουλου είναι η χρήση καθημερινού λεξιλογίου. Ο λόγος είναι απλός, φυσικός και πεζολογικός. Ένα παράδειγμα που το τεκμηριώνει είναι ο 1ος στίχος «Η ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή» ή η φράση του στίχου 4 «το μάτι τους αρπάζει κάτι».

Το γνώρισμα του παρατακτικού λόγου είναι εμφανές, καθώς υπάρχουν ελάχιστες δευτερεύουσες προτάσεις, ενώ κυριαρχούν οι κύριες (στίχοι 7-13), οι περισσότερες από τις οποίες δε συνδέονται μεταξύ τους: «Φτιάχνουν αντικλείδια. Προσπαθούν.» του στίχου 11 ή η παρατακτική σύνδεση του στίχου 4-5 «το μάτι τους αρπάζει κάτι και μαγεμένοι πηγαίνουνε...». Η συμβολιστική γραφή κυριαρχεί στο ποίημα. Ενδεικτικά αναφέρουμε «τα αντικλείδια» που συμβολίζουν τα ποιήματα που συνθέτουν οι ποιητές ως δημιουργίες επίμονες και επίπονες.

Β1. Η Τ. Καραγεωργίου δηλώνοντας ότι το ποίημα τελειώνει όπως άρχισε αναφέρεται στο σχήμα του κύκλου. Στον 1ο στίχο δηλώνεται ότι «Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή». Στη συνέχεια ο ποιητής σε μια αλληγορική αφήγηση παρουσιάζει ποιητικά τον μύθο με τους πολλούς και λίγους ανθρώπους που βρίσκονται μπροστά στην πόρτα της ποίησης. Οι λίγοι που αντιλαμβάνονται κάτι μαγικό που κρύβει η πόρτα θέτουν ως στόχο ζωής το άνοιγμά της. Βέβαια οι προσπάθειες δεν τελεσφορούν. Η πόρτα είναι φαινομενικά ανοιχτή, γιατί η ποίηση παραμένει άπιαστο όνειρο. Άλλωστε, αν αποκαλύπτονταν εύκολα τα μυστικά της, αυτό θα την απομυθοποιούσε, θα ακύρωνε την ποιητική αξία και θα γινόταν προσωπική κατάκτηση κάθε ποιητή που θα την άγγιζε. Ωστόσο, η περιπέτεια και η πρόκληση είναι ατέρμονη και αιώνια. Συνεπώς εξηγείται ποιητικά και όχι λογικά το ξέμωρο της πόρτας που κλείνει οριστικά, αλλά στο τέλος παραμένει ανοιχτή. Το ποίημα τελειώνει με την παράδοση θέση του ποιητή ότι «...η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή» επαναλαμβάνοντας την αρχική θέση του στίχου 1. Προσθέτει τον αντιθετικό σύνδεσμο «μα» για να ανατρέψει την άποψη που εκφράστηκε προηγουμένως για την απροσπέλαστη ποίηση. Η αναζήτηση της αλήθειας παραμένει αινιγματική και ανατροφοδοτεί την πνευματική δημιουργία. Η πόρτα παραμένει ανοιχτή για όποιον θελήσει να αποδεχτεί την πρόσκληση γνωριμίας με την ποίηση και αναζήτησης της ποιητικής ουσίας. Ο κύκλος συμβολίζει την αδιάλειπτη αναζήτηση της Ποίησης.

Β2.α) Ο ποιητής χρησιμοποιεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο, γιατί δε θέλει να προβάλει προσωπικά βιώματα, αλλά όσα αφηγείται μέσω ενός αφηγητή παντογνώστη να έχουν αντικειμενική και καθολική αξία. Άλλωστε, όσα λέγονται για την ποίηση αφορούν όλους τους ποιητές. Στο στίχο 17 χρησιμοποιεί α' πληθυντικό για να εντάξει τον αφηγητή ποιητή και συνακόλουθα τον εαυτό του στους λίγους και εκλεκτούς ποιητές που αντιλήφθηκαν την αξία της ποίησης και αναζητούν διαρκώς την ουσία της. Ο αφηγητής λοιπόν έχει καθολική εποπτεία στο χώρο και στο χρόνο, γι' αυτό και η τρίτοπρόσωπη αφήγηση ή ο αφηγητής είναι το προσωπείο του αφηγητή, γι' αυτό και διακριτικά χρησιμοποιείται μια φορά το α' πληθυντικό.

β) Το ποίημα θυμίζει αλληγορική αφήγηση και παρουσιάζει έναν ποιητικό μύθο στο σκηνικό μιας μυστηριακής ατμόσφαιρας. Αυτή τεκμηριώνεται με την εικόνα των στίχων 2-5, όπου άνθρωποι κοιτάζουν μέσα από μια πόρτα, οι περισσότεροι την προσπερνούν και λίγοι

διακρίνουν στο βάθος κάτι πολύτιμο και αρχίζουν την προσπάθεια πρόσβασης. Επίσης, χαρακτηριστική της ανεξήγητης ατμόσφαιρας είναι η εικόνα του στίχου 7, όπου διαγράφεται το μυστήριο με το κλειδί σε ό,τι αφορά την αδυναμία εντοπισμού του και συνεχίζεται στους στίχους 11-13, όπου το μυστήριο παραμένει, καθώς αποτυγχάνουν όλες οι προσπάθειες ανοίγματος της πόρτας με αντικλείδια.

Γ1.α) Σύμφωνα με τον ποιητικό μύθο της ποίησης ως πόρτας ανοιχτής, πολλοί άνθρωποι κοιτάζουν μέσα από την πόρτα της Ποίησης, αλλά δε διακρίνουν κάτι ενδιαφέρον και φεύγουν. Είναι οι ανίδεοι και αμαθείς, που κοιτάζουν επιπόλαια απλώς με την κατεύθυνση του βλέμματος και όχι συνειδητά. Απλώς βλέπουν, δεν παρατηρούν. Αυτοί αγίζουν στους απλούς ανθρώπους που δεν γνωρίζουν την τέχνη της ποίησης και γι' αυτό δεν αντιλαμβάνονται ούτε τη μαγεία της ούτε τα μυστικά της. Οι άνθρωποι αυτοί δε διακρίνονται για την αντίληψη και τα πνευματικά ενδιαφέροντα που χαρακτηρίζουν τους λίγους, τους ποιητές.

β) Οι λίγοι άνθρωποι που περνούν έξω από την πόρτα της ποίησης βλέπουν κάτι ενδιαφέρον στο βάθος και προσπαθούν να διεισδύσουν βαθύτερα. Είναι οι ποιητές που προσπαθούν να κατακτήσουν το χώρο της ποίησης, να αγγίξουν την ποιητική ουσία. Αρχίζει ο αγώνας για το άνοιγμα της πόρτας που απαιτεί επίμοχθη προσπάθεια. Ο στόχος αυτός γίνεται έμμονη ιδέα, γι' αυτό σε όλη τους τη ζωή προσπαθούν. Η προσπάθεια παίρνει δραματικές διαστάσεις, εφόσον γίνεται δια βίου και τελικά ο στόχος παραμένει ανέφικτος («μάταια»). Ο αγώνας συνεχίζεται με κάθε τρόπο. «Τα αντικλείδια» που κατασκευάζουν είναι τα ποιήματα που συνθέτουν. Πρόκειται για την προσπάθεια του ποιητή να ανακαλύψει τον κόσμο της ποίησης. Επομένως, τα ποιήματα δεν ταυτίζονται με την ποίηση, αλλά είναι τα μέσα προσέγγισης της ποίησης.

Δ1. Και στα δυο ποιήματα γίνεται προσπάθεια ορισμού της τέχνης της ποίησης και δίνονται αρκετά χαρακτηριστικά της. Ο Παυλόπουλος την ορίζει ως «πόρτα ανοιχτή» και ο Στογιαννίδης ως «σκληρή... η πιο σκληρή μοναξιά».

Και οι δυο ποιητές μιλούν για την ποιητική ουσία και την προσπάθεια κατάκτησής της. Το τίμημα που πληρώνουν οι ποιητές για αυτόν τον αγώνα είναι μεγάλο: ατέρμονος αγώνας για τον Παυλόπουλο, οδυνηρά συναισθήματα για τον Στογιαννίδη.

Και στα δύο ποιήματα η ποίηση αποτελεί στόχο ανέφικτο. Ιδιαίτερα ο Στογιαννίδης δηλώνει ότι η ποίηση δεν προσεγγίζεται με ψέματα παρά μόνο με ειλικρίνεια και συνεχή αγώνα. Ο ποιητής παραμένει στις επάλξεις αυτού του αγώνα κατάκτησης της ποιητικής ουσίας μέχρι τέλους. Η ποίηση δεν επιδέχεται παρεμβάσεις ούτε με καθημερινές ανθρώπινες δραστηριότητες, τυχερά παιχνίδια ούτε με ευχολόγια ή απειλές.

Αντίστοιχα ο Παυλόπουλος μιλά για τη ματαιότητα κατάκτησης της ποιητικής ουσίας, κάτι που δεν ακυρώνει όμως την προσπάθεια και την αξία της ποίησης. Άρα και για αυτόν το χρέος των ποιητών παραμένει αιώνιο.

Για τον Στογιαννίδη ο χώρος της ποίησης εκτός από απρόσιτος είναι και επικίνδυνος και οδυνηρός, αφού παρουσιάζεται ως «φωτιά ...απ' την κόλαση». Οι ποιητές είναι οι δυστυχισμένοι που προσπαθούν να γευτούν τη δροσιά της και να ιαθούν. Ο Παυλόπουλος δίνει δραματικές διαστάσεις, όταν μιλά για τη ματαιότητα και διαχρονικότητα των ποιητικών δοκιμασιών.

Και οι δυο ποιητές δίνουν διαστάσεις μυστηριακές στα ποιήματά τους μιλώντας για την τέχνη τους. Ο Στογιαννίδης δίνει στην ποίηση υπερβατική, μεταφυσική διάσταση. Είναι αυτή που επιτρέπει στον ποιητή μόνο να ψελλίζει και να επαναλαμβάνει ασθμαίνοντας λέξεις, επομένως η σύνθεση ολόκληρων ποιημάτων και η ολοκλήρωση απαιτεί κόπο και θυσιές. Για τον ποιητή τα όνειρα είναι εφιαλτικά, αλλά αποτελούν μέσο προσέγγισης της ποίησης. Επίσης, δίνει θεϊκή διάσταση στη λύτρωση του ποιητή από τους εφιάλτες του. Ο Παυλόπουλος με αλληγορική

αφήγηση και μέσα σε μυστηριακή ατμόσφαιρα παρουσιάζει την ποίηση μέσα σε ένα θεατρικό σκηνικό.

Είναι αξιοσημείωτο ότι και οι δυο ποιητές επαναλαμβάνουν την αρχική τους θέση του πρώτου στίχου στον τελευταίο κλείνοντας τα ποιήματα με το σχήμα του κύκλου. Ο Παυλόπουλος προσθέτει τον αντιθετικό σύνδεσμο «μα» και ο Στογιαννίδης προσθέτει «τη μοναξιά» για να προσδιορίσει τη σκληρότητα της ποίησης. Και οι δυο ποιητές είναι συνειδητοποιημένοι και αναγνωρίζουν την τραγικότητα του ρόλου τους ως ποιητών, τη δυσκολία προσέγγισης της ποιητικής ουσίας. Και οι δυο μιλούν καθολικά, αντικειμενικά και με τα ρηματικά πρόσωπα που χρησιμοποιούν (γ' πληθυντικό και σε ένα στίχο α' πληθυντικό ο Παυλόπουλος, β' ενικό και γ' πληθυντικό ο Στογιαννίδης) αναφέρονται σε όλους τους ποιητές και όχι σε προσωπικά τους βιώματα. Οπωσδήποτε η έμπνευση στηρίζεται στην προσωπική τους εμπειρία από την τέχνη της ποίησης.

Φροντιστήριο «ΕΠΙΛΟΓΗ»
Καλαμάτα